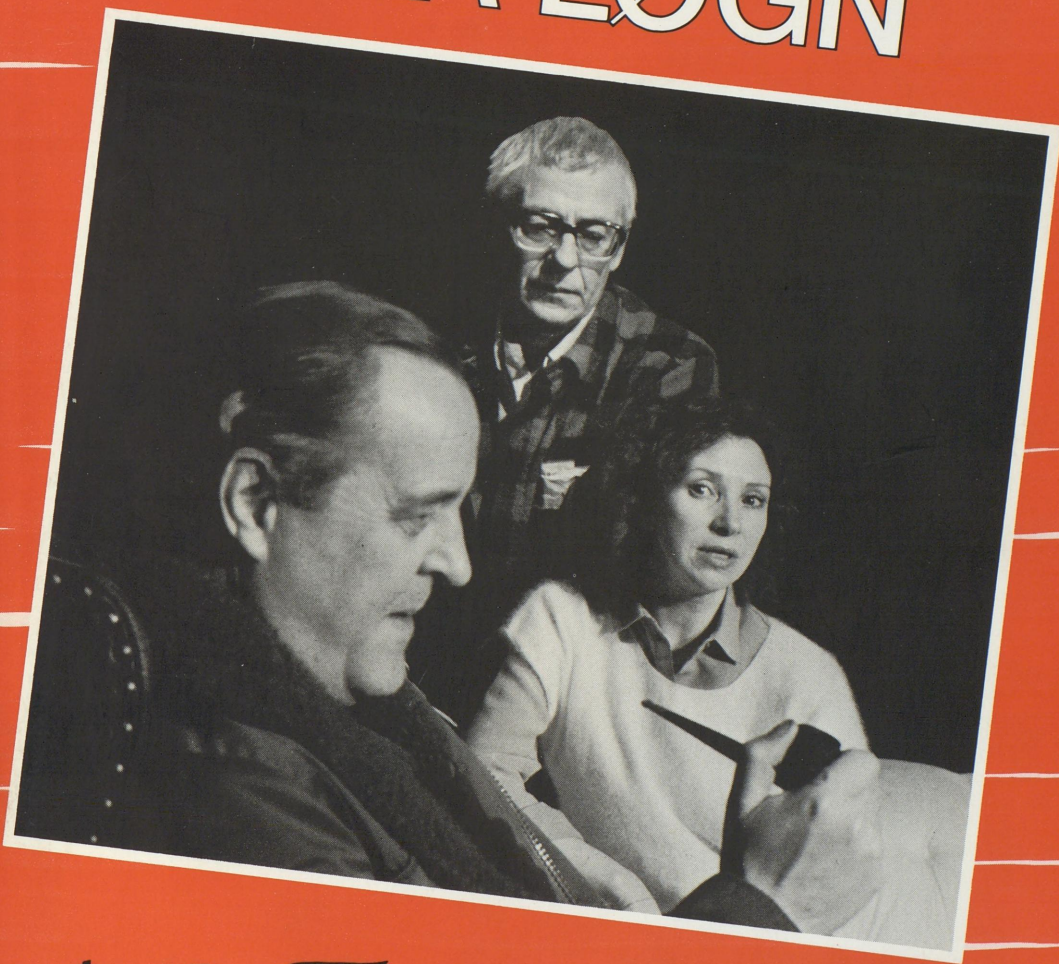

HUGH WHITEMORE

LØGN PÅ LØGN

Omsetjing: Ivar Eskeland

Det Norske Teatret

Regi: Ingebjørg Sem

33 år har Ingebjørg Sem bak seg som skodespelar; 22 år ved Det Norske Teatret. Ho har ei lang rad suksessar på scenen med markante rolletolkningar m.a. i spelstykke av Ibsen og Shakespeare. Ho har òg vore med i fleire av dei store musikkspela ved Det Norske Teatret. Dei siste 15 åra har ho dessutan vore tilsett som instruktør ved Det Norske. Samstundes har ho hatt regioppgåver både i NRK og for andre teater.

I 1979/80 fekk Ingebjørg Sem kritikarprisen for regien av «Mot raudt lys» på Det Norske Teatret.

Den utsende frå programredaksjonen møtte Ingebjørg Sem under dei avsluttande prøvene på «Løgn på løgn» og spurde korleis ho såg på dette aktuelle og spennande stykket?

– «Eg såg originaloppsettinga i London. Den gjorde eit sterkt inntrykk på meg. Eg er derfor glad over at Det Norske Teatret, i sterk konkurranse med andre teater, sikra seg Skandinavipremieren.

– «Løgn på løgn» byggjer på ei dokumentarisk hending?

– Den ytre ramma er avsløringa av dei to russiske spionane Helen og Peter Krøger først på 60-talet. Men «Løgn på løgn» er noko langt mein enn eit spiondrama. Det er eit spel om vennskap og svik, om lojalitet mot enkeltindividet, sett opp mot lojalitet mot samfunnet. Vi ser korleis hjelpe-lause dei blir, i ein elles trygg familie, når det upersonlege embetsapparatet (politiet) brukar heimen til familien som utkikkspost til å halde oppsikt med naboane Vi ser korleis husmora Barbara, spela av Britt Langlie, reint menneskeleg blir valsa ned etter som lojalitetskonflikten rullar

fram over scenegolvnet og byggjer opp til både spennande, dramatiske og humoristiske situasjonar.

– *For ein som har hatt glede av å få følge prøvene sit ein med det farlege spørsmålet: Kva ville eg ha gjort i ein liknande situasjon?*

– Det er eit grunnleggande spørsmål. Men òg andre spørsmål melder seg: Kva er sanning? Kor langt har politiet lov å gå inn i det daglege livet i ein privat heim for å halde oppsikt med ein annan heim? Og sist, men ikkje minst: KVA ER VENNSKAP?

– *Folk her til lands som les dette vil truleg få assosiasjonar til ei norsk spionsak som i år har vore i mediabi-letet?*

– Det kan så vere. Eg har ikkje hatt det i tankane under denne oppsetjinga. Men at «Løgn på løgn» byggjer på ein moralsk konflikt som også i vårt land har sin røyndom og aktualitet, er heilt klart.

S.L.

Frå ein samtale med forfattaren Hugh Whitemore

Det Norske Teatret bad i vår den engelske journalisten Ossia Trilling intervjuje forfattaren Hugh Whitemore for programmet til «Løgn på løgn».

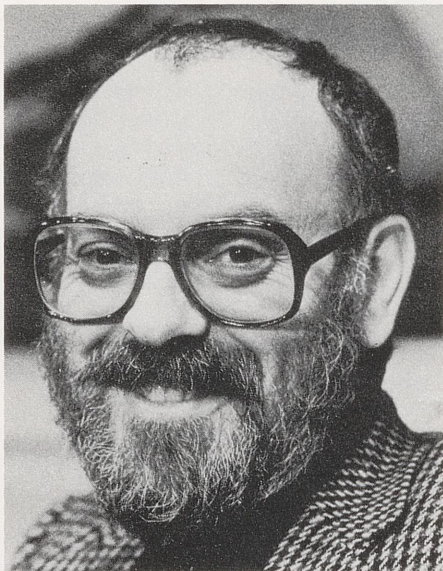
Hugh Whitemore vart fødd i 1936. Alt som tenåring byrja han skrive skodespel. – «Det var overraskande, for ingen i familien min hadde noko som helst kontakt med teatermiljøet,» seier han sjølv. Han tok utdanning ved The Royal Academy of Dramatic Art. Etter det prøvde han seg som skodespelar ei tid, men utan særleg hell.

– *Korleis byrja du å skrive for TV?*

– Første TV-stykket mitt kom i 1963. Eg sende det til Don Taylor. Han var den TV-instruktøren eg såg mest opp til. Taylor fekk BBC til å sette det opp. Etter det har eg skrive fast for TV. Dramatiseringa mi av Laurie Lees «Cider With Rosie» i 1971 fekk «Writers' Guild Award». Same prisen fekk eg og i 1972 for det eg skreiv til Granada TV sin populære serie «Country Matters». I 1979 vann eg saman med instruktøren Franc Roddam RAI Prix Italia med det kontroversielle stykket «Dummy».

– *Du har vore forfattar på heiltid sidan 1963. Kva for stykke er du sjølv best nøgd med?*

– Som TV-dramatikar er eg mest nøgd med «A Thinking Man as Hero», eit biografisk arbeid om filosofen Wittgenstein. Eg er akkurat ferdig med ein 4-timars TV-produksjon om Alger Hiss-saka, «Concealed Enemies», som eg er godt nøgd med. Det vart først vist i USA 7. mai 1984, og skal settast opp på den kommersielle Kanal 4 hos oss i september. Eg vil òg nemne «Elisabeth R». For

det stykke fekk eg «Emmy»-prisen. Nemnast må òg serien «I Remember Nelson» og dramatiseringa av D. H. Lawrence sin roman «The Boy in The Bush».

– *Kva med filmar?*

– Eg har aldri vore heilt nøgd med det eg har skrive som filmmanus. Siste filmen eg skreiv var «The Return of the Soldier», med Julie Christie, Glenda Jackson, Ann-Margret og Alan Bates. Det var i 1982. Mest nøgd er eg med «Stevie», også med Glenda Jackson. Men det var eigentleg ein film som bygde på teaterstykket mitt, med same skodespelaren i tittelrolla som den engelske poeten Stevie Smith. Det beste eg har skrive for film var «A Bit of Singing and Dancing» til Granada i serien «All for Love».

– *Kva med spelstykke for teater?*

– Første spelstykket mitt var «Stevie». Det vart sett opp på Vaudeville Theatre i London i 1977 med Glenda Jackson og Clifford Williams som instruktør. Clifford Williams sette òg

opp det neste eg skreiv (1983), «Pack of Lies» («Løgn på løgn»). Eg har alltid ønskt å kunne skrive for scenen. Problemet har vore å finne det rette å skrive om. Eg veit ikkje kva som sette meg på emnet til «Stevie». Det var berre ein god idé. Dessutan såg eg med undring og respekt på arbeidet hennar. Hennar middelklasse-bakgrunn var lik min eigen. På mange måtar kjende eg det slik at eg mest skreiv om meg sjølv like mykje som om henne.

– Kvar henta du idéen til «Pack of Lies» frå?

– I 1961 vart Helen og Peter Krøger dømt til 20 års fengsel for spionasje for Sovjet. I 1969 vart dei utveksla med ein britisk statsborgar som sat arrestert i Moskva. Kort etter utvekslinga møtte BBC-instruktøren Cedric Messina ein ung journalist, Gay Search. Ho fortalde at ho hadde vore

nabo med Krøger-familien og at ho kjende dei to spionane. Dette meinte Messina var eit glimrande emne til eit halvdokumentarisk TV-program. Messina kom til meg og bad meg skrive. Resultatet vart «Act of Betrayel» i 1971. Etter det vart eg meir og meir interessert både i sjølve emnet og den rolla ein gjennomsnittsborgar spelar i samfunnet. Eg spurde meg sjølv: Kva kjem først, staten eller individet.

– Kjende du til forfattaren E. M. Fosters ord: «Må eg nokon gong velje mellom å svike fedrelandet mitt eller vennen min, vonar eg at eg har mot til å svike fedrelandet.»? Dette er da mellom dei tankane som ligg bak «Pack of Lies»?

– «Pack of Lies» byggjer på «Act of Betrayel» frå 1971, men det er meir eit fiksjonsdrama. Rett nok

Framhald side 7

LØGN PÅ LØGN

Av HUGH WHITEMORE

Bob	JOHAN BRUN KJELSBERG
Barbara	BRITT LANGLEIE
Julie	ELISABETH SAND
Helen	GRETHE RYEN
Peter	PER TOFTE
Stewart	SVERRE WILBERG
Thelma	ULRIKKE GREVE

Omsetjing: **Ivar Eskeland**
Regi: **Ingebjørg Sem**
Scenografi: **Mia Runningen**
Regiass.: **Tove Skagestad**
Maske: **Torunn Løken**
Inspisient: **Pål Pande-Rolfsen**
Rekvisitør: **Tone Osa**
Sufflør: **Sissel Lillo-Stenberg**

Originaltittel: **Pack of Lies**

Turnépremiere: Halden 3. september 1984

Premiere på Hovudscenen: 27. september 1984

Teaterforlag: Nordiska Teaterförlaget/Edition Wilhelm Hansen
Foto: Frits Solvang
Programredaksjon: Halldis Hoaas/Svein Linge
Programdesign og trykk: Otto Falch as

prøvde eg å få opplysningar frå M15 – vårt tryggingspoliti – men eg fekk til svar at «sjefane har lagt ned totalforbod til å svare på noko spørsmål». Eg undrast over kven desse «sjefane» kan vere. Kven gav dei autoritet? Korleis kan vi vere sikre på at dei handlar klokt? Og visst ikkje, korleis kan dei bli kontrollerte. Det er også spørsmål dette stykket reiser.

– *Du er alltid ivrig med på prøvene når stykka dine vert sett opp?*

– Ja, alltid! Eg er til stades på prøvene til alt eg skriv; på teater, i TV-studio og ved filminnspelningar. Det er både moro, eggande og inspirerande å sjå det ein har arbeidd med bli levande. All dramatisk kunst er samarbeid. Eg likar å vere ein lekk i det samarbeidet. Det er òg ei glede å arbeide med skodespelarar. Eit spelsykke veks gjennom prøvene. Om ein dramatar ignorerer dette, er det hans eige ansvar.

– *Korleis er det å skrive for ulike media?*

– Det er som å skrive på ulike språk. Sjølv sagt er det klare likskapar, t.d. dialogar og karakteristikkar. Men problema er svært ulike. Eg skriv nærmast på instinkt. For meg er det vanskeleg å analysere metodane mine. Eg tenkjer ikkje over sjølv prosessen det å skrive. Eg er samd med Stevie Smith: «– Det er som å grave opp blommar for å sjå korleis dei har det?».

– *Kva er det neste på tapetet frå di hand?*

– Eg arbeider med eit spelstykke om den britiske matematikaren Alan Turing. Arbeidet hans la grunnlaget for datamaskinen. Det var Turing som under siste verdskrigen klarte å løyse den tyske Enigma-koden. Turing tok sitt eige liv i 1954. Eg har kalla stykket «Breaking the Code».

